

मिति : २०८३ असार १२ गते

अध्यक्ष ज्यू
सम्पत्ति छानबिन आयोग, २०८३
केशरमहल, काठमाडौं

विषय: छानबिन गरी पाऊँ ।

चिरञ्जीवी खनाल नेपालका पूर्व सचिव, (नेपाल कानून आयोग) को नाममा तथा निजका परिवार, नातेदार वा सम्बन्धित व्यक्तिहरूको नाममा रहेको चल-अचल सम्पत्तिको स्रोत, आय विवरण तथा सम्पत्ति आर्जनको वैधानिक आधार सम्बन्धमा सार्वजनिक रूपमा विभिन्न प्रश्न उठिरहेका हुँदा नियम पालना गराउनुपर्ने व्यक्तिले नै नियम पालना नगरेमा त्यो स्वयं कानून उल्लंघन हो। नियम कार्यान्वयन गर्नेले नै नियम तोडेर समाजमा अविश्वास, अराजकता र अन्याय बढाएकाले निजले सार्वजनिक पदमा रहँदा आर्जन गरेको सम्पत्ति, बैंक मौज्दात, घर-जग्गा, शेयर लगानी, व्यवसायिक संलग्नता लगायत सम्पूर्ण आर्थिक गतिविधिको कानूनी स्रोत तथा विवरण छानबिन गरी यदि गैरकानूनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरेको पाइएमा प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यक कारवाही गरियोस् भन्ने माग गर्दछु ।

साथै निम्न विषयहरूमा समेत छानबिन गरियोस् भन्ने अनुरोध गर्दछु :

१. नागार्जुन नगरपालिका वडा नं. ५ मा रहेको एक घर अगाडिको टहरा घरायसी प्रयोजनका लागि दर्ता गरिएको भए तापनि उक्त टहरा व्यावसायिक प्रयोजनका लागि मासिक रु. २,००,०००/- (अक्षरेपी दुई लाख रुपैयाँ) को दरले भाडामा लगाइ भाडा आम्दानीबाट नियमानुसार लाग्ने १० प्रतिशत कर अर्थात् मासिक रु. २०,०००/- (अक्षरेपी बीस हजार रुपैयाँ) सम्बन्धित निकायमा दाखिला नगरी कर छली गरिएको देखिन्छ । उक्त कर छलीको अवधि वि.सं. २०७२ साल माघ महिनादेखि हालसम्म कायम रहेको र यस अवधिसम्म अनुमानित रूपमा रु. २५,००,०००/- (अक्षरेपी पच्चिस लाख रुपैयाँ) बराबरको कर छली भएको देखिएकाले यस सम्बन्धमा आवश्यक छानबिन गरी प्रचलित कानून बमोजिम कर असुल उपर तथा आवश्यक कारवाही गरिपाऊँ ।

२ नागार्जुन नगरपालिका वडा नं. ५ मा रहेको जग्गा वास्तविक रूपमा बजार मूल्यमा बिक्री गरिएको भए तापनि कर प्रयोजनका लागि मालपोत तथा सम्बन्धित निकायमा पेश गरिएको लिखतमा वास्तविक बिक्री मूल्यभन्दा न्यून मूल्य उल्लेख गरी किनबेच भएको देखाइएका वास्तविक कारोबार मूल्य लुकाई कम मूल्यमा लिखत पारित गराउँदा राज्यले प्राप्त गर्नुपर्ने रजिस्ट्रेशन शुल्क, पूँजीगत लाभकर तथा अन्य राजस्व रकममा हानि पुग्न गई राज्यलाई कर राजस्व छली भएको देखिन्छ । उक्त जग्गाको वास्तविक बिक्री मूल्य, किनबेच सम्बन्धी लिखत, बैंक कारोबार, भुक्तानीका प्रमाण तथा अन्य सम्बन्धित कागजातहरूको आवश्यक छानबिन गरी वास्तविक कारोबार रकम निर्धारण गर्न, छली गरिएको राजस्व असुल उपर गर्न तथा संलग्न व्यक्ति वा पक्षउपर प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यक कारवाही गरिपाऊँ ।

३. सर्वजनिक पदमा बहाल रहँदाको अवधिमा निज र निजका पारिवारिक सदस्यहरूको आय, खर्च, चल तथा अचल सम्पत्ति, बैंक मौज्दात, लगानी तथा अन्य आर्थिक गतिविधिहरूको अध्ययन गर्दा उनीहरूको वैधानिक आयस्रोतसँग अस्वाभाविक रूपमा नमिल्ने गरी उच्च खर्च तथा सम्पत्ति आर्जन गरेको देखिएकोले भ्रष्टाचार निवारण तथा सुशासनका सिद्धान्तअनुसार सार्वजनिक पद धारण गर्ने

व्यक्तिले आफ्नो तथा आफ्नो परिवारको सम्पत्तिको स्रोत स्पष्ट र वैधानिक रूपमा पुष्टि गर्नुपर्ने दायित्व रहेको हुँदा सम्बन्धित व्यक्तिहरूको आयस्रोत, सम्पत्ति विवरण, बैंकिङ कारोबार, लगानी, घर-जग्गा खरिद-बिक्री, व्यवसाय तथा अन्य आर्थिक गतिविधिहरूको आवश्यक छानबिन तथा अनुसन्धान गरी उक्त सम्पत्ति र खर्चको वैधानिक स्रोत यकिन गरियोस् । अनुसन्धानबाट गैरकानुनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन, कर छली, सम्पत्ति लुकाउने वा अन्य कुनै भ्रष्टाचारजन्य कार्य भएको पुष्टि भएमा प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यक कारवाही गरी राज्यलाई भएको हानि-नोक्सानी असुल उपर गरिपाउँ ।

४. सार्वजनिक पदमा बहाल रहँदाको अवधिमा सम्बन्धित पदाधिकारीले आफ्ना छोरा-छोरीलाई स्वदेश तथा विदेशका महँगा शैक्षिक संस्थाहरूमा अध्ययन गराएको तथा त्यसबापत ठूलो परिमाणमा शैक्षिक शुल्क, आवास, यातायात तथा अन्य खर्च व्यहोरेको छ । उक्त खर्च सम्बन्धित पदाधिकारीको वैधानिक आय, तलब-भत्ता तथा घोषित आयस्रोतसँग मेल नखाने देखिएकाले सो खर्चको स्रोत सम्बन्धमा शंका उत्पन्न भएको छ । सम्बन्धित व्यक्तिका छोरा-छोरीको शैक्षिक संस्थामा गरिएको अध्ययन, तिर्नु परेको शुल्क तथा अन्य शैक्षिक खर्चको विवरण, उक्त खर्च भुक्तानीका स्रोत, बैंकिङ कारोबार, सम्पत्ति विवरण तथा आयस्रोत सम्बन्धी कागजातहरूको आवश्यक छानबिन तथा अनुसन्धान गरी सो खर्चको वैधानिकता यकिन गरि अनुसन्धानबाट वैधानिक आयस्रोतभन्दा बाहिरको रकम प्रयोग भएको, गैरकानुनी रूपमा सम्पत्ति आर्जन गरिएको वा भ्रष्टाचारजन्य कार्यबाट प्राप्त रकम प्रयोग भएको पुष्टि भएमा प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यक कारवाही गरी राज्यलाई भएको हानि-नोक्सानी असुल उपर गरिपाउँ ।

५. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा कार्यरत रहँदाको अवधिमा सम्बन्धित व्यक्तिले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा विदेशमा बसोबास गर्ने आफ्ना आफन्त, विशेषगरी अस्ट्रेलिया निवासी जेठो ज्वाइँ, छोरी तथा छोराको नाम वा माध्यम प्रयोग गरी अवैध आर्थिक लाभ, घुस रकम वा अन्य गैरकानुनी आर्थिक कारोबार गरेको भन्ने जानकारी तथा शंका उत्पन्न भएको छ । उक्त विषयको सत्यतथ्य यकिन गर्न सम्बन्धित व्यक्तिका स्वदेश तथा विदेशस्थित बैंक खाताहरू, सम्पत्ति, लगानी, रकम स्थानान्तरण (गलम त्रुटिबलकाभच), पारिवारिक सदस्य तथा आफन्तहरूको नाममा भएका आर्थिक कारोबार, कम्पनीमा गरिएको लगानी, चल-अचल सम्पत्ति तथा अन्य वित्तीय गतिविधिहरूको निष्पक्ष, स्वतन्त्र र विस्तृत अनुसन्धान गरियोस् । अनुसन्धानबाट सार्वजनिक पदको दुरुपयोग गरी अवैध आर्थिक लाभ लिएको, घुस रकम प्राप्त गरेको, सम्पत्ति लुकाएको, वा अन्य कुनै भ्रष्टाचारजन्य कसुर गरेको पुष्टि भएमा प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी गैरकानुनी रूपमा आर्जित सम्पत्ति तथा रकम जफत एवं असुल उपर गरिपाउँ ।

६. नागार्जुन नगरपालिका वडा नं. ५ स्थित सीतापाइला-धार्के सडक खण्डको सडक मापदण्ड भित्र प्रचलित कानून तथा स्थानीय तहको भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड विपरीत घर तथा टहरा निर्माण गरिएको छ । उक्त निर्माण कार्यले सार्वजनिक सडकको क्षेत्राधिकार अतिक्रमण गरेको, सडक विस्तार तथा सार्वजनिक हितमा प्रतिकूल असर पारेको तथा प्रचलित भवन निर्माण मापदण्डको उल्लङ्घन गरेको भन्ने शंका उत्पन्न भएको छ । अतः सम्बन्धित घर तथा टहराको निर्माण अनुमति, नक्सा स्वीकृति, जग्गाको नाप-नक्सा, कित्ता विवरण, सडकको स्वीकृत मापदण्ड तथा अन्य सम्बन्धित कागजातहरूको अध्ययन गरी उक्त निर्माण कार्य कानूनसम्मत भए/नभएको सम्बन्धमा आवश्यक प्राविधिक तथा कानुनी छानबिन गरियोस् । यदि छानबिनबाट सडक मापदण्डभित्र अतिक्रमण गरी वा नक्सा पास नगरी निर्माण कार्य गरिएको पुष्टि भएमा प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक कारवाही गरी गैरकानुनी संरचना हटाउने, जिम्मेवार व्यक्ति तथा सम्बन्धित निकायको भूमिका समेत अनुसन्धान गरी कानूनबमोजिम कारवाही गरिपाउँ ।

७. विभिन्न मितिमा सम्बन्धित व्यक्ति तथा निजका परिवारका सदस्यहरूको नाममा घर-जग्गा खरिद-बिक्री गर्दा वास्तविक किनबेच मूल्यभन्दा न्यून मूल्य उल्लेख गरी मालपोत कार्यालयमा थैली राखी लिखत पारित गरिएको छ । यसरी वास्तविक कारोबार रकम लुकाई कम मूल्यमा लिखत पारित गर्दा राज्यले प्राप्त गर्नुपर्ने रजिस्ट्रेशन शुल्क, पूँजीगत लाभकर तथा अन्य राजस्वमा हानि पुग्न गई राज्यलाई कर छली भएको छ । : सम्बन्धित व्यक्तिहरूको नाममा भएका सम्पूर्ण घर-जग्गा खरिद-बिक्रीको विवरण, मालपोत अभिलेख, बैंकिङ कारोबार, भुक्तानीका प्रमाण, बजार मूल्य तथा लिखतमा उल्लेख गरिएको मूल्यको तुलनात्मक अध्ययन गरी वास्तविक कारोबार रकम यकिन गर्न आवश्यक छानबिन तथा अनुसन्धान गरियोस् । यदि अनुसन्धानबाट वास्तविक किनबेच मूल्य लुकाई कम मूल्यमा थैली राखी कर छली गरेको पुष्टि भएमा प्रचलित कानूनबमोजिम छली गरिएको राजस्व असुल उपर गरी संलग्न व्यक्ति तथा सम्बन्धित पक्षउपर आवश्यक कानुनी कारबाही गरिपाऊँ ।

८) पूर्व कानून सचिव चिरञ्जीवी खनाल को प्रभाव वा दबावमा काठमाडौँ जिल्ला नागार्जुन नगरपालिका वडा नं. ५ मा रहेको निजी जग्गामा असम्बन्धित संस्था जग्गा भन्दा ठुलो क्षेत्रफलमा कुलानन्द गुठी को नाममा भवन निर्माण गर्न अस्थायी इजाजत दिई सरकारी बजेटको दुरुपयोग तथा हिनामिना भएको छ । आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को शहरी विकास मन्त्रालय को वार्षिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत “विश्वमित्र ऋषि सामुदायिक भवन निर्माण तथा पूर्वाधार स्तरोन्नति कार्य” (क्र.सं. ३५२९) शीर्षकमा बजेट विनियोजन गरी निर्माण कार्य सञ्चालन भइरहेको छ । उक्त भवन संघीय सडक सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन कार्यालय तथा सडक डिभिजन भरतपुर द्वारा सीतापाइला-धार्के सडक खण्डको संघीय सडकको निर्धारित ३९ मिटर सडक मापदण्ड भित्र पर्ने स्थानमा निर्माण भइरहेको भन्ने देखिन्छ । सार्वजनिक सडकको निर्धारित मापदण्ड भित्र कुनै पनि स्थायी संरचना निर्माण गर्न नपाइने कानुनी व्यवस्था हुँदाहुँदै पनि उक्त निर्माण कार्यका लागि सरकारी बजेट विनियोजन तथा निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाइएको देखिनु सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण, सुशासन तथा कानुनी शासनको दृष्टिले गम्भीर विषय हो ।

भवन निर्माण कार्यका लागि सरकारी बजेट विनियोजन तथा स्वीकृति दिने प्रक्रिया कानूनसम्मत नभएको, निजी जग्गामा असम्बन्धित संस्था कुलानन्द गुठीको नाममा भवन निर्माण गर्न अस्थायी इजाजत दिई सरकारी बजेटको दुरुपयोग तथा हिनामिना गरिएको भन्ने देखिएकाले उक्त निर्णय, स्वीकृति तथा कार्यान्वयन प्रक्रियामा संलग्न व्यक्तिहरूको भूमिका सम्बन्धमा निष्पक्ष अनुसन्धान गरियोस् । साथै, निर्माण कार्य सडक मापदण्डभित्र वा प्रचलित कानूनविपरीत भएको पुष्टि भएमा निर्माण कार्य तत्काल रोक्का गरी जिम्मेवार पदाधिकारी, निर्णयकर्ता तथा संलग्न पक्षउपर प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही गरियोस् र सरकारी बजेटको दुरुपयोग, हिनामिना वा सार्वजनिक सम्पत्तिमा क्षति पुगेको देखिएमा सम्बन्धित व्यक्तिहरूबाट क्षतिपूर्ति तथा सरकारी रकम असुल उपर गरी सार्वजनिक सम्पत्ति तथा सडक मापदण्ड संरक्षणका लागि आवश्यक कानुनी कदम चालियोस् ।

अतः सार्वजनिक पदमा रही कानूनको पालना गराउनुपर्ने तथा सुशासन, पारदर्शिता र सार्वजनिक उत्तरदायित्वको संरक्षण गर्नुपर्ने व्यक्तिले नै प्रचलित कानून, नियम तथा मापदण्डको उल्लङ्घन गरी सरकारी बजेटको दुरुपयोग, कर छली, अवैध सम्पत्ति आर्जन तथा सार्वजनिक सम्पत्तिमा क्षति पुर्याउने कार्यमा संलग्न रहेको भन्ने गम्भीर आशंका उत्पन्न भएकाले यस सम्बन्धमा निष्पक्ष, स्वतन्त्र र प्रभावकारी अनुसन्धान गरी निज तथा निजका परिवारका सदस्यहरूको आयस्रोत, सम्पत्ति, आर्थिक कारोबार र निर्णय प्रक्रियाको विस्तृत छानबिन गरियोस् तथा अनुसन्धानबाट कानूनविपरीत कार्य भएको पुष्टि भएमा प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक कारबाही, गैरकानुनी रूपमा आर्जित सम्पत्ति

जफत, क्षतिपूर्ति असुल उपर तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षणका लागि आवश्यक कानुनी प्रक्रिया तत्काल अगाडि बढाइदिनुहुन विनम्र अनुरोध गर्दछु ।

निवेदक

सम्पत्ति ध्यानबिन आयोग, २०८३
केशरमहल, काठमाडौं

उजुरी दर्ता सम्बन्धी विवरण

०८२

उजुरी दर्ता नं.: _____

दर्ता मिति: २०.८.२०८३ गते

बुझाउनेको नाम: _____

मोवाइल नं.: _____

ठेगाना: _____

कागजातको विवरण: _____

बुझाउनेको दस्तखत: _____

बुझाउनेको दस्तखत: _____